

ರಮೇಶ ಅರೋಲಿಯವರ ಜುಲುಮೆ: ನೆಲಮೂಲ ಬದುಕಿನ ಕಾವ್ಯಕುಸುರಿ

ಡಾ. ಮಹಾಂತೇಶ ಪಾಟೀಲ

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ದಾವಣಗೆರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೮೭೨೨೭೨೬೮೮೬

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವು ಹಲವು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಲೋಕದ ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ, ಆಶಯ-ಆಕೃತಿ, ಲಯ, ಗೇಯತೆ, ಶೈಲಿ, ಬಂಧುರತೆಗಳು- ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದ ನಾಡಿಮಿಡಿತವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಲೋಕಕಾವ್ಯದ ಸಾರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ-ನಗರಜೀವನಾನುಭವದ ಸತ್ವಗಳು ವರ್ತಮಾನದ ಕವಿತೆಗಳ ಜೀವತಂತು(ಜಿನ್ಸ್)ಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕವಿಯ ಭಾವಭ್ರೂಣಗಳು ಲೋಕದ ಸುಖ-ಸಂಕಟಗಳ ಜೀವಸತ್ವವನ್ನುಂಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಬಹುಮುಖಿಯಾದ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣಗಳು, ಕಾವ್ಯದ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿ ಮೈದಾಳುತ್ತಿವೆ. ಅಂತಹ ಕಾವ್ಯಕುಸುರಿ ಎದುರು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕಾರು ತೂಕದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಎನಿಸಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸುವ, ಆತ್ಮತ್ಪತ್ತಿ ನೀಡುವ, ಬೆರಗುಂಟು ಮಾಡುವ, ಮೈಮನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಸುಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಕವಿತೆ ವಿಮರ್ಶಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತದೆ, ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಸಹೃದಯ, ಸಂವಾದಮಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ವಿಮರ್ಶಕನಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯದ ಗೇಯತೆ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ದೇಸಿ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣ, ಜನಪದ ಅನುಭಾವದ ನಿರ್ವಚನ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರತಿರೋಧ- ಇವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ರಮೇಶ ಅರೋಲಿ ಕನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕವಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದ ಬಂಧುರತೆ-ಲಯ ವಿನ್ಯಾಸ, ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳ ಬಯಲಿನ ಆಕೃತಿ, ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫರ ತತ್ವಪದಗಳ ಅನುಭಾವದ ಅರಹು, ದ.ರಾ ಬೇಂದ್ರೆಕಾವ್ಯದ ದೇಸಿ ಗೇಯತೆ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಹಾಗೂ ತೆಲಗಿನ ಗದ್ದರ್, ಗೋರಂಟಿ ವೆಂಕನ್ನರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ದಾಟಿ- ಹೀಗೆ ರಮೇಶ ಅರೋಲಿಯವರ ಕಾವ್ಯವು 'ಸಂಕರ ಸೃಷ್ಟಿ'ಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕೃತಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಪೇಲವ ಅನುಕರಣೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಹಜತೆ, ಸೊಗಸುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಆಪ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈವರೆಗೆ ರಮೇಶ ಅರೋಲಿಯವರು- ಎಳೆಯ ಪಾಪದ ಹೆಸರು ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ(೨೦೧೦), ಜುಲುಮೆ(೨೦೧೪), ಬಿಡು ಸಾಕು ಈ ಕೇಡುಗಾಲಕ್ಕಿಷ್ಟು(೨೦೧೧) ಕವಿತೆಯ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಜುಲುಮೆ ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಇವು ಜನಪದರಿದ್ಯಮ್(ಲಯ) ಧೇನಿಸಿಯೇ ಬರೆದಂತವು' ಎಂದು ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ- ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದವೆಂದು ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಕಲನ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಜುಲುಮೆ- ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬಲವಂತಿಕೆ, ಒತ್ತಾಯ, ಕಡ್ಡಾಯ, ಕಠಿಣ, ಕಾಕುಬುದ್ಧಿ, ಹಟಮಾರಿತನ, ಒರಟುತನ, ಅಮ್ಮೆ, ಚಂಡಿಹಿಡಿ, ರಚ್ಚಿಹಿಡಿ ಎಂಬರ್ಥಗಳಿವೆ. ಜುಲುಮೆ- ಕವಿತೆಯು ಮೊಲ ನಾಯಿಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿಚೂರು ಮಾಡಿದ (ನಾಯಿಚೂರು<ರಾಯಚೂರು) ಘಟನೆಯು ಮೊಲವು ಚಂಡಿಹಿಡಿದಅರ್ಥವು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಸಂಪುಟ : ೦೪ ಸಂಚಿಕೆ : ೦೩-೪ ಜುಲೈ- ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೨೪

anukarsh@alliance.edu.in

ಸಂಕಲನದೊಳಗಿನ ಕವಿತೆಗಳು ದೇಸೀ ಬದುಕಿನಜಿಗುಟುತನ, ಜಾಗತೀಕರಣದಕಾಕುಬುದ್ಧಿಯನ್ನಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಜಾಗತೀಕರಣ, ಖಾಸಗಿಕರಣ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಗಳ ಕೇಡು ಮತ್ತು ಮಾಯಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ದೇಸೀ ಜೀವನಕ್ರಮದ ಶಕ್ತಿಸಂಚಯಗಳನ್ನು ಆಶಯವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. 'ಗ್ಲೋಬಲ್ ಗೌಡಿಕೆಗೆಎದುರಿಸೋದು ನಂಗಿರೊ ಸವಾಲು, ಮತ್ತದನ್ನುಬರಹಕ್ಕೆತರಬೇಕಾದದ್ದು ನನ್ನಜರೂರು' ಎಂದು ಕವಿ ಅರಿಕೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಕಾವ್ಯದ ಸದಾಶಯ ಕೂಡ ಅದೇ ಆಗಿದೆ.

ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳ ವಸ್ತು ವಿಷಯವು ದೇಸಿ/ ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯಕಥೆ, ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಚಿತ್ರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣದಕೇಡು, ಜಾಗತಿಕ ನಾಯಕರು, ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ, ಪ್ರೇಮದತುಮುಲು ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಗೇಯತೆ, ಲಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಬದ್ಧ ರಚನೆಗಳಾದ್ದರಿಂದ- ಅಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೈದಾಳಿದೆ. ವಸ್ತು, ಆಶಯ, ಆಕೃತಿ, ಶೈಲಿ-ತಂತ್ರ, ಭಾಷೆ- ಮೊದಲಾದ ಕಾವ್ಯಾಂಗಗಳು ಜನಪದಕಾವ್ಯವನ್ನುಗಾಢವಾಗಿ ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆಅಥವಾಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಬದುಕಿನಜನಪದೀಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಕೆ.ವಿತಿರುಮಲೇಶ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಜನಪದ ಶೈಲಿಯ ಹಾಡುವಕವಿತೆ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜುಲುಮೆ- ಕವಿತೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಸಂವೇದನೆಯೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ/ ದೇಸೀ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವುದು, ಅದನ್ನುಧೇನಿಸುತ್ತಲೇಅದಕ್ಕೆದನಿಯಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ಜೀವದುಂಬುತ್ತದೆ. ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಗ್ರಾಮೀಣ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಹಳಹಳಿಕೆಗಿಂತ, ಅದರ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿ, ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನದಾಖಲಿಸುವುದು ರಮೇಶಅರೋಲಿಯವರ ಪ್ರಮುಖಆಶಯ. ಗಿರಿಜನರಾದ ಸಂತಾಲರ ಮೂಲಭೂತಆಹಾರ ಮಹೂವಾ ಹೂವು. ಅದನ್ನು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಅವರುಆಹಾರಉಪಯೋಗವನ್ನು ಕಾನೂನು ಮೂಲಕ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಮುಗಿಲಾಗ ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿ/ ನೆಲದಾಗ ಬಣ್ಣದಚಿಟ್ಟಿ/ ಹಸಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆರೊಟ್ಟಿ/ ದಾರಿಗೆ ನೆರಳನು ಕೊಟ್ಟಿ' (ಮಹೂವಾ ಮಹೂವಾ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೂವು ಜೀವಧಾತುವಾದ ಮತ್ತುಅದನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟುಜನರ ಬಳಕೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಧಾರುಣತೆ, ಬುಡಕಟ್ಟುಜನರದುಃಖವಿದೆ. 'ಬಾಸಿಂಗ ಕಟ್ಟೇವು ಬಾರೋ ಮಳೆರಾಯ'- ರಚನೆಯು ಮಳೆಯ ಕುರಿತಜನರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗೆ ಕೃಷಿಕ ಸಮಾಜಕಾಯುವಿಕೆ, ತಡವಾದುದಕೆಆತಂಕವಿದೆ. 'ಬಾ ಬಾ ಮಳೆರಾಯ ಬಯಸಿದ್ದು ಕಡಿತೀನಿ/ ಮತ್ತಾಕೆ ಮುನಿಸು ಮನಸಾರೆ ನೀಡತೀನಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಆಮಂತ್ರಣವಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯು ಪ್ರಮುಖಜನಪದ ಮಳೆ ಗೀತೆಗಳಾದ- ಯಾತಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಹೋದವೊ ಶಿವ ಶಿವಾ, ಹುಯ್ಯೋ ಹುಯ್ಯೋ ಮಳೆರಾಯ- ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆ ನಿರೂಪಿಸುವ ಮಾದರಿ ಕವಿತೆ ಜುಲುಮೆ. ಮಲಶೆಟ್ಟಿರಾಯಚೂರಿನದೊರೆ. ಅವನ ಮಗಳು ಕಾಲಡಿಗೆಆಣೆಗಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ವಾಸಿಯಾಗಲು ಗಿಳಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಮೆಟ್ಟಿನಕೆರೆಯ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ

ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಕುದುರೆ, ಜಿಂಕೆ, ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ನರಿ, ಓತಿಕ್ಕಾಟ- ಯಾವಜೀವಿಯಿಂದಲಾದರೂಜೋಡು ಮೆಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲಶೆಟ್ಟಿ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನರುಂಡಹಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದರಾಜಕುಮಾರಿ ಬಳಲುತ್ತಾಳೆ. ಉರೇ ನೀರುಣಿಸಿದರೂ ದಾಹ ಹಿಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತಪ್ಪಿನಅರಿವಾಗಿ ಮಲಶೆಟ್ಟಿಯು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಪುರದಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬಂದುಕಲ್ಲಿನ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಮಗಳನ್ನು ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದಕಥನಗೀತೆಯನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ಕವಿಯೊಬ್ಬ ರಚಿಸಿದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದಕ್ಕೆಜುಲುಮೆಕವಿತೆಯು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಚೇತೋಹಾರಿಕವಿತೆಯಿದೆ. ಕಥನ ಶಕ್ತಿ, ಗೇಯತೆಯ ಸಮನ್ವಯದಿಂದಕವಿತೆಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

‘ತಿಳಿಯಲೆ ಬೇಕು ಸ್ವರ್ಗದ ಹಾದಿ’ಯು ಜನಪದರ ಅನುಭಾವದ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲಿನ ಹುಡುಕಾಟವಿದೆ. ಗಾಳಿಗುದುರೆಯೇರಿ ಹೊರಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥ ಸವಾರಿಯೆನಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಸ್ವರ್ಗದ ಹಾದಿಯು ತಿಳಿಯುವ/ ಹುಡುಕುವ ಹಂಬಲವು ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ‘ಹಂಗ್ಯಾಕೆ ಉರಗುಂಗ್ಯಾಕೆ’ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಶಿವನ ವೇಷಭೂಷದ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಅವನು ಶಿಷ್ಟಕಾವ್ಯದ ಶಿವನಲ್ಲ. ಜಲಗಾರನಂತಿರುವ ಮತ್ತು ಜೀವಕಾರುಣ್ಯಕಾರನು. ಅವನು ಅಲೆಮಾರಿಯಲ್ಲದ ಅಲೆಮಾರಿಯೆಂದು ಕವಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಯಾರಪ್ಪ ಈತಯರ್ರ ಮಾರೆಪ್ಪ ತಾತ’- ರಚನೆಯು ರಾಯಚೂರಿನ ನವಾಬಗಡ್ಡೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ದಲಿತ ತತ್ವಪದಕಾರನ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕಾಯಕ ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವುದು. ಮಾದಾರಚೆನ್ನಯ್ಯನಕಾಯಕ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತುಅನುಭಾವಿಕ ಸಾಧನಗಳು ಯರ್ರ ಮಾರೆಪ್ಪತಾತನಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿವೆ. ‘ಜಪಮಾಡುತಂಗಿ’-ಕಾವ್ಯವು ದೇಸಿ ಅನುಭಾವದ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರವಚನದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಶುಷ್ಕಆಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕಿಂತ, ಸರಸದ ಅನುಭಾವವೇ ಲೇಸು- ಎನ್ನುವ ತರಹದ ಕವಿತೆಗಳು ಜನಪದರಅನುಭಾವವನ್ನುತೆರೆದುತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿಗೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಲಿ, ಶುಷ್ಕ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಹೆಣಭಾರವಿಲ್ಲ. ಅಂತಹಕಾವ್ಯದಓದು ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇಸೀ ಬದುಕಿನಜೀವಂತಿಕೆ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧತೆಯ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಕವಿಯು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಮೇಶ ಅರೋಲಿಯವರ ಕವಿತೆಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಲೋಕವು ಕಡೆಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾದವರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೈವದ ಮಡಿವಂತಿಕೆ, ಮೌಢ್ಯಗಳ ಕೆಸರನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಂಟಿಸುತ್ತ ಬರಲಾಗಿದೆ. ದೇವರ ಆಚರಣೆಗಳು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬೆಂಬಿಡದ ಭೂತಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯುಅದಕ್ಕೊಂದುಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ ‘ಜೋಳಿಗೆ ವಳಗೊಂಡ ಜ್ವಾಳದ ತೆನಿ ಕಥಿ’ಯು ನಿದರ್ಶನ. ಶೋಷಕಜಗತ್ತುತೋಡಿದ ಖೆಡ್ಡಗಳು ದೇವರ ಸೇವೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯುತಲೆಯೆತ್ತಿವೆ. ‘ಸಣ್ಣ ಸಾಮಾರ ಮಾದೇವಿ/ ನಿನ್ನದೊಡ್ಡಾಕಿ ಮಾಡ್ಯಾರ ಮಾದೇವಿ/ ಹಸಿರು ಬಳೆ ತೊಡು ಮಾದೇವಿ/ ನೀನು ಬಸುರಿನತಾಯಿ ಮಾದೇವಿ’. ಸಾಲುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ದೈವಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನುದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹದ್ದಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದು ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರೇ. ‘ನೀನು ಸಜ್ಜನರ ಹೆಂಡತಿ ಮಾದೇವಿ’, ‘ನಿಂಗೆ ಮಸಣವೆ ಹಸಿಮಣೆ ಮಾದೇವಿ’, ‘ನೀನು ಮಡಚದ ಹಾಸಿಗೆ ಮಾದೇವಿ’,-ಎನ್ನುವುದುದೇಹ- ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ

ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಂಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಮುಗ್ಧ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಬದುಕು, ಅದರ ಬಿರುಕನ್ನು ಜನಪದ ಗೇಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಿಲ್ಲ. ಘಟನೆಯೊಂದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ದೇಹ ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಶೋಷಣೆಯು ಅತೀತವಾಗುವ ಪರಿಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಕವಿಯು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲಕಿಯ ಚಿತ್ರಣವು 'ನಗುವ ಕದ್ದವರ್ಯಾರೆ ಮುದ್ದು ಮಗು'... ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ನಗುವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ, ನೋಯಿಸುವ ಜೀವಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಯು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಅಳಬೇಡ ಮಲಗವ್ವ ಜೋಲಾಲಿ'ಯು ದುಃಖ ಮರೆತು ಜೀವಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಪಾದಂತ್ಯದ ಜೋಲಾಲಿ ಪದಬಳಕೆ ಗೇಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಆಡಿ ಬಾ ನನ ಕಂದಾ ಅಂಗಾಲ ತೊಳದೇನ' ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ಲಯವಿದೆ. 'ಉರ್ಮಿಳೆ ಕೂಗು'ರಚನೆಯು ಹೆಣ್ಣಿನ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸೀತೆ, ಉರ್ಮಿಳೆ, ಸೂರ್ಪನಖಿಯರ ಸಂಕಟಗಳ ಶಾಪದ ಕಥೆಯದು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕನಸುಗಾರಿಕೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವ ಕವಿತೆ- 'ನವಿಲು ಸಾಕಿದೆನವ್ವಾ'. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಿರಿನವಿಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ರೂಪಕ. ಅಂತಹ ರೂಪಕವು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗೆ ಅನುಕಂಪ, ಕರುಣೆ, ಉದಾರತೆ, ಸಡಿಲಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುವ ಸಮಾಜ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ರಮೇಶ ಅರೋಲಿಯವರಿಗೆ ಇರುವ ದೇಸೀ ಬದುಕಿನ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೇ ಜಾಗತೀಕರಣ ವಿರೋಧ ಭಾವವಾಗಿದೆ. ಅದು ಉಂಟು ಮಾಡಿರುವ ಸುಖದ ಲೋಲುಪತೆ, ಮಾಯಕಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗೆ ಯಾವ ವ್ಯಾಮೋಹವು ಇಲ್ಲ. ಅದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಭೌತಿಕ ಸರಕುಗಳು, ಜಾಹೀರುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು: ಜೀವ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತದಾದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ಶೂಲದ ಬಿಲಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಇರುವದಾರಿಯೆಂದರೆ- ದೇಸೀ ಜೀವನಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಆ ಬಗೆಯ ನಾಲ್ಕಾರು ಕವಿತೆಗಳು ಜುಲುಮ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿವೆ.

ಅರೇರೆ ಮೇರೆ ಬುಲ್ ಬುಲ್- ರಚನೆಯು ಕಳೆದುಹೋದ ಜೀವನಕ್ರಮದ ನೆನಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಜೀವನಕ್ರಮ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸರಕುಗಳು ಬದುಕನ್ನು ಘಾಳಿಗೊಳಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ದೂರತಳ್ಳಿರುವುದರ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭೂತವನ್ನು ಬಿಳಿಯೆಂದು, ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕಪ್ಪೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕವಿತೆಯು ಸಮಾಜದ ಕಪ್ಪು-ಬಿಳುಪನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಬಣ್ಣಗಳಾಚೆಗೆ ಇರುವ ಬದುಕಿನ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಕಾಣುವಗೋಚರಿಕವಿತೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಫಾರೀನು ಬಂಡವಾಳ/ ಪ್ಲಾಸ್ಟೀಕು ಪಾರಿವಾಳ/ ಸುತ್ತಿ ಬಂತು ಭೂ-ಗೋಳ/ ಹಿಡಕೊಂತು ನಮ್ಮ ನಾಳ'- ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣವುಂಟು ಮಾಡಿದ ತಲ್ಲಣವಿದೆ. ಕವಿತೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು 'ಹೆದರೋದು ಬ್ಯಾಡ ಬಿಲ್ಕುಲ್'- ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಅನಂತರ ಕವಿತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. 'ಸಂತೆ ಗದ್ದಲದೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊ'ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದ ದಾಳಿ ಮತ್ತು ದಾಳಗಳು ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಆವರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಲೋಕದ ಸಂತೆಯೊಳಗೆ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ ಹೊರಗೆಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಮಾಯೆಯಂತೆ ಕಾಣುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದೆ.

ಮೊಬೈಲ್ ಅತೀ ಬಳಕೆಯು ಸಮಾಜದ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದೆ. 'ಬಯಲು ಬಯಲಿಗೆ ಮೊಬೈಲು ಆಗಿ/ ಮಾತ ಕಸಿಯುತಾವ/ ಕಿವಿಯ ಮೌನ ಮುರಿಯುತಾವ'- ಎಂಬುವ ಸಾಲುಗಳು 'ಬಾನು ನೀವೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಿ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿವೆ. ಗ್ಲೋಬಲ್ ಗೌಡಿಕೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತುಜೈವಿಕ ಪರಿಸರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿದೆ. ಜಂಗಮವಾಣಿಯ ಮಾತಿನಅಬ್ಬರದಿಂದ ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಕಿಗಳ ಗುಟುರು ಕೇಳದಂತಾಗಿದೆ. 'ತೊರೆದು ಬಾ ಉರ...' ಕವಿತೆಯು ಆಧುನಿಕರಣದಿಂದ ನಗರದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಾದ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ. 'ಫಿಜಾತಿನ್ನು ಬಾರೆ ನೀ ಬರ್ಗರ್‌ತಿನ್ನು ಬಾರೆ/ ಕಾಫಿಡೇದಾಗ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದ ಬಾರೆ/ ಫಿಜಾ ಬ್ಯಾಡ ಮಾಮ ನಿನ್ ಕಾಫಿ ಬ್ಯಾಡ ಮಾಮ/ ಮಜಿಗೆ ಸಜ್ಜೆರೊಟ್ಟಿ ಮಜಾ ನೋಡು ಮಾಮ'- ಸಾಲುಗಳು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಗರದ ಭೌತಿಕ ರಚನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರ ಜೀವನಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಮಾಡುವ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳ ಬಗೆಗೆ ಆತಂಕವಿದೆ. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡುಧ್ವನಿಯು ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣುಧ್ವನಿಯು ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕವಿತೆಯ ಹಂಬಲವು ದೇಸೀ ಜೀವನಕ್ರಮದತ್ತ ಆಸಕ್ತವಾಗಿದೆ.

'ಜಂಬೆಗಿಡಕ ತೂಗ್ಯಾರೊ'- ರಚನೆ ಕೃಷಿಯು ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣ, ಖಾಸಗೀಕರಣದಿಂದಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ತಲ್ಲಣಗಳಿವೆ. ರೈತ ಸಮಾಜದ ಬದುಕು ಶೂಲಮಯವಾಗಿದೆ. ಕಂಪನಿ ಬೀಜ, ನೀರ್ವೀಜಿಕರಣ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ, ಕೃಷಿ ಸಾಲ, ಅತೀವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳು ನೇಗಿಲಯೋಗಿಗೆ ಉರುಳುಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕವಿತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಗೋಣಿಚೀಲ ಗೊಬ್ಬರಚೀಲ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ ತುತ್ತಿನಚೀಲ', 'ನೇತಾಡೊ ನೇಗಿಲಿಗೆ ಜೋತಾಡೊರೈತಾದ', 'ಎರೆಹೊಲ ಎತ್ತಿನ ಬಾಲ ತೀರಲಿಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸಾಲ'- ಸಾಲುಗಳು ಅಳಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ರೈತರ ಬದುಕನ್ನು ವಿಷಾದದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿವೆ. ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾಗತೀಕರಣವು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮವು ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸರಕುಗಳು ಬೀಸುವ ಸುಖದಜಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ, ಮಂಪರಿನಲ್ಲಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಮರಳಿ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ದಾರಿಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲಾ ಮನಸ್ಸುಗಳಷ್ಟೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಉಳಿದ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗಿಂತ, ಕಲಾಸಕ್ತರಿಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಆತಂಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು.

'ಸುಳ್ಳೆ ನಗತಾಳ', 'ಬರೆದಿಟ್ಟುಲೆಯ ನದಿಯಂಚಿಗಿಟ್ಟು', 'ಕಟ್ಟಬಹುದೆ ಕೀಮತ್‌ಖುಣಕ್ಕೆ ಲೋಕ'- ಕವಿತೆಗಳು ಪ್ರೇಮದ ಆಶಯವುಳ್ಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರಚನೆಗಳು ಪ್ರೇಮದ ನವೀರು ಅನುಭವಗಳಿಗಿಂತ, ಘಾತುಕವಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇಮವಿಷಾದಮಯವಾಗಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳಷ್ಟೇ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಸುಳ್ಳೆ ನಗತಾಳ-ದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು (ಸಣ್ಣಾಕಿ, ದೊಡ್ಡಾಕಿ) ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆಕಾವ್ಯನಾಯಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ಣನ್ನೆ, ಕಣ್ಣೆಳೆತ, ಕಣ್ಣಕರೆ, ಕಣ್ಣನುರಾಗಗಳು ಕವಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಫೂರಿಸಿವೆ. ಕಾವ್ಯದಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯ ನಗುವಿನಾಟದಲ್ಲಿತಾನು ಸಿಲುಕು ಅನುಭವಿಸಿದ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ ಸುಖವು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರೀತಿ ಸುಳ್ಳಾಗಿ ತೋರಿ, ಅದರಿಂದಾದಅನುಭವ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

‘ಬರೆದಿಟ್ಟ ಓಲೆಯ ನದಿಯಂಚಿಗಿಟ್ಟು’ ಕಾವ್ಯವು ದಡ ತಲುಪದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಸಾಮೀಪ್ಯಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅವರನ್ನು ದೂರದೂರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯನಾಯಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತರವು ಮಾನಸಿಕ ಅಂತರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಲ್ಲಿನ ವೇದನೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ‘ಅವಳೂರ ದಾರೀಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ತಿರುಕ/ ಒಲವೆಂಬ ಕಾಡಲ್ಲಿ ನಡೆದಷ್ಟು ಪುಳಕ’ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ದಂಡೆಯನ್ನೇ ತಲುಪದ ಅಲೆಯಂತೆ ಅವಳು, ಅವಳು ಅಲೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆಂದು ದಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲೆಯುವ ನಾಯಕನ ಕಾಯುವಿಕೆಯು ನಿರರ್ಥಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಕಾಯುತ್ತ ಇರುವಿಕೆಯೇ, ಪ್ರೀತಿಯ ಜೀವಂತಿಕೆ ಅನಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾವಕವಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ, ದುಷ್ಟತನ, ನಾಟಕೀಯತೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿಸರ್ಗದಷ್ಟು ಸರಳ, ಸಹಜ ಮತ್ತು ಸುಂದರ. ‘ನಟಿಸಬ್ಯಾಡ ಎ ಹುಡುಗಿ ನಾಜೂಕಂಥ/ ನೀನು ತಿಳಿಬ್ಯಾಡ ತಿರುಗಿ ನೋಡೋ ಮನಸ್ಸೆಂತಂಥ’- ಎನ್ನುವ ಕಾವ್ಯನಾಯಕನು ‘ಕಟ್ಟಬಹುದೇಕೀ ಮತ್‌ಋಣಕ್ಕೆ ಲೋಕ’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಗುಮಾನಿಗೆ ಅವಳ ಅಸಹಜ ವರ್ತನೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕೀಯತೆ, ವೈಯ್ಯಾರ, ಬಿಂಕ, ಭಿನ್ನಾಣಗಳು ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದೇ ವಿನಹ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರವು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯನಾಯಕಿ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಅನುರಾಗವು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಕಾವ್ಯನಾಯಕನ ಪ್ರೇಮದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ನಿರಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿದೆ. ಅವನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷಾಧಿಕಾರದ ಪ್ರೇಮದ ಭಾವನೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವಳನ್ನು ಸಂಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೋಡೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಾಯಕನಿಗೆ ತಕರಾರುಗಳಿಲ್ಲ. ಇರುವುದು ಅವಳ ಬಗೆಗೆ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗಾಗಿ ಕವಿತೆಯ ಪ್ರತಿರೋಧ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ರಂಭಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಣವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ರಮೇಶ ಅರೋಲಿ ಪ್ರೇಮ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಬ್ಯೂಟಿಫುಲ್ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಅದರ ವಿರೂಪವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೃದಯಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೇಮಪ್ರೀತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ, ವಿಷವು ಆಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ನೇತೃತ್ವದ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕಾವ್ಯ ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಮ ನಾಯಕರು ಸಮಾಜದ ನಾವಿಕರು ಕೂಡ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಲೆಯು ಅಂತಹ ನಾಯಕರನ್ನು ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಅವರ ತತ್ವಾನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕವಿಯು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವು ರಾಮ, ಬುದ್ಧ, ಬಸವ, ಗಾಂಧಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಲೋಹಿಯಾ, ವಿವೇಕಾನಂದ- ಅವರನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ಮರು ರೂಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ರಮೇಶ ಅರೋಲಿಯವರ ‘ಹಸಿರೆಲೆ ಆಲದಕಬ್ಬಿಣ ಬಿಳಿಲೆ’ ಕವಿತೆಯು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೋರಾಟದ ತೇರು ಮತ್ತು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕವಲುಗಳಾದ ಅಂಬೇಡ್ಕರವಾದದ ಕಥನವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ‘ಸಾಹೇಬ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಾರೊ ಈ ಜಗತೆ’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಹಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮನೆಮನೆಗೆ ಬೆಳಕು ತಂದು, ದಮನೀತರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಗೊಳಿಸಿ- ಅಂಬೇಡ್ಕರವರು ಎಳೆದ ಹೋರಾಟದ ತೇರು- ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಆ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಈಗ ಮುನ್ನಡೆಸುವವರಿಲ್ಲದೆ ಗೆದ್ದಲು ಹತ್ತಿದೆ. ‘ಎಲ್ಲೆಂದು ನಡೆಯಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕವಲು’ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾದ ದಾರಿಯು ಗೊಂದಲದ ಗೂಡಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಾವ್ಯವು ಅರಹುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಅನುದಾನ ಮಾಡಿದವರು ಮಹಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿಬಾ ಫುಲೆ ಅವರು. 'ಜ್ಯೋತಿ ಆದೇಯಾ' ಕಾವ್ಯವು ಫುಲೆಯವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಲಯ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವಿಯು ತೆಲಗು ಮೂಲದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹುಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಾಗುವಿಕೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜ್ಯೋತಿಯಾದವರನ್ನು ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜ್ಯೋತಿ ಬಾ ಫುಲೆಯಷ್ಟೇ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಾ ಫುಲೆಯವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೊಡುಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಾತ್ಮ ಫುಲೆಯಾದೇಯ' ಪುರುಷವಾಚಕ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕವಿತೆಯ ಅರ್ಥವು ಫುಲೆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಮತ್ತು ಕರಿಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದ ಆಫ್ರಿಕಾದ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೆಲಾರವರ ನೆನಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕವಿತೆ: 'ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆವು ಮಂಡೇಲ'. ಅವರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಕವಿತೆಯ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ; ಹಳಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಖಂಡಪ್ರಾಸವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಂತೆ ರಮೇಶಅರೋಲಿಯವರು ಗೇಯಮಯ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರಯೋಗವು ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥ, ಧ್ವನಿಗಿಂತ ಗೇಯತೆಗೆ, ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಿದೆ. ರಾಯಚೂರಿನ ಜನಪದ ಭಾಷಾ ಸೊಗಡು ಇಲ್ಲಿಯದು. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿರುವ ನುಡಿಗಟ್ಟು, ಗಾದೆಮಾತು, ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಾವ್ಯದ ಗುಣವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉನ್ನತಗೊಳಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಶಬ್ದ ಸರಣಿ, ಪ್ರಾಸ ಸರಪಳಿ, ಗೇಯತೆ, ಲಯ, ಶೈಲಿ- ಅವು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಗೇಯಮಯ, ಲಯಪೂರ್ಣ, ಪ್ರಾಸಪ್ರಧಾನ ಕವಿತೆಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿರುವಂತೆ, ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣ ಕವಿತೆಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆಯೇ? ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಗಳಿವೆ. ಲಯ, ಗೇಯ, ಪ್ರಾಸ, ರೀತಿಯಂತಹ ಶಬ್ದಕೇಂದ್ರಿತ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಕರಗಳ ಎದುರು ಧ್ವನಿಕೇಂದ್ರಿತ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಕರಗಳು ಅಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಅರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಶಬ್ದದ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದೆ. ಕವಿತೆಗಳ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯೆಂದರೆ ಸಹಜಗೇಯತೆಯು ಆ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಗೇಯತೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕವಿತೆ ಜಿಗಿತವನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಜುಲುಮೆ ಕಾವ್ಯವು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಜುಲುಮೆಯಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳು ಕಥನಾತ್ಮಕ ರಚನೆಗಳಾಗಿರುವ ಕಡೆಗೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯದ ಆಶಯ ಆಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿದೆ. ಅದರ ಗೈರುಹಾಜರಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಆಕೃತಿಯು ಅಸ್ಪಷ್ಟ, ಅಮೂರ್ತವೆನಿಸಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗೆ ಬಯಲ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಬಲೆಬೀಸಿ ಹಿಡಿಯುವ ಬೇಟೆಗಾರನ ನಿರರ್ಥಕ ರಚನೆಗಳಿವೆ. ಗೇಯತೆ, ಲಯ, ಪ್ರಾಸಗಳು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥ, ಕಾವ್ಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲವಾರು ಕವಿತೆಗಳಿವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪೆಡಸುಗದ್ದದ ರೂಪಗಳು, ಶುಷ್ಕ ಕಾವ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳು ಎಂಬ ಆಪಾದನೆಯಿಂದ

ರಮೇಶ ಅರೋಲಿ ಕವಿತೆಗಳು ಮುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಗೇಯ ಕವಿತೆಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಓದಿನ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳು ಅಪ್ರಸ್ತುತ ಅನಿಸುತ್ತವೆ.